Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA NIKOLASA EMILIU [*NICHOLAS EMILIOU*]
SECINĀJUMI,
sniegti 2025. gada 3. aprīlī [1]

Lieta C-525/23 [*Oti*] [i]

OS
pret
Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság

(*Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Migrācija – Direktīva (ES) 2016/801 – Nosacījumi par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos brīvprātīga darba nolūkā – Atteikums pagarināt uzturēšanās atļauju – 7. panta 1. punkta e) apakšpunkts – "Pietiekami līdzekļi" – Valsts augstākās tiesas judikatūra, kas paredz, ka līdzekļi jāiegūst pastāvīgi un paziņojumiem par šādu līdzekļu raksturu jābūt konsekventiem – Šādu prasību saderība ar Savienības tiesībām

I. Ievads

1. Šī lieta attiecas uz Direktīvas (ES) 2016/801 par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā interpretāciju [2]. Precīzāk, *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) vaicā Tiesai par minētās direktīvas 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzēto ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumu, kas paredz, ka trešās valsts valstspiederīgajam jābūt "pietiekamiem līdzekļiem".

2. Šajā ziņā *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) vēlas noskaidrot, vai ar Savienības tiesībām ir saderīga valsts prakse, kas paredz, ka, pirmkārt, attiecīgajai personai šādi līdzekļi jāiegūst pastāvīgi un, otrkārt, ka šādu līdzekļu raksturs personai jāpierāda konsekventi. Šie jautājumi ir saistīti ar tiesvedību starp trešās valsts valstspiederīgo OS un *Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság* (Ārvalstnieku uzraudzības iestādes Valsts galvenā pārvalde; turpmāk tekstā – "valsts imigrācijas iestāde") par OS pieteikuma uzturēšanās atļaujas pagarināšanai brīvprātīga darba nolūkā noraidīšanu.

[1] Oriģinālvaloda – angļu.

[i] Šīs lietas nosaukums ir izdomāts. Tas neatbilst neviena lietas dalībnieka reālajam personvārdam vai nosaukumam.

[2] Eiropas Parlamenta un Padomes 2016. gada 11. maija direktīva (OV 2016, L 132, 21. lpp.).

3. Vispirms norādīšu, ka nosacījums par "pietiekamiem līdzekļiem" pats par sevi Tiesai nav jaunums, jo jau pastāv judikatūra par tā interpretāciju kontekstā ar citiem Savienības tiesību instrumentiem migrācijas un brīvas pārvietošanās jomā. Tomēr šī lieta Tiesai sniedz iespēju pirmo reizi interpretēt šo nosacījumu Direktīvas 2016/801 piemērošanas kontekstā.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. Savienības tiesības

4. Direktīvas 2016/801 20., 21., 41. un 42. apsvērumā ir paredzēts:

"(20) Ar šo direktīvu būtu jāatbalsta Eiropas Brīvprātīgo dienesta mērķis attīstīt solidaritāti, savstarpēju izpratni un iecietību jauniešu vidū un sabiedrībā, kurā tie dzīvo, vienlaikus palīdzot stiprināt sociālo kohēziju un veicinot jauniešu aktīvu pilsoniskumu. Lai visā Savienībā konsekventi nodrošinātu piekļuvi Eiropas Brīvprātīgo dienestam, dalībvalstīm šīs direktīvas noteikumi būtu jāpiemēro trešo valstu valstspiederīgajiem, kas iesniedz pieteikumu saistībā ar Eiropas Brīvprātīgo dienestu.

(21) Dalībvalstīm vajadzētu būt iespējai šīs direktīvas noteikumus piemērot skolēniem, brīvprātīgajiem, kas nav brīvprātīgie Eiropas Brīvprātīgo dienesta kontekstā, un viesauklēm, lai atvieglotu viņu ieceļošanu un uzturēšanos un nodrošinātu viņu tiesības.

[..]

(41) Ja rodas šaubas par uzņemšanas pieteikuma iesniegšanas iemesliem, dalībvalstīm būtu jāspēj veikt pienācīgas pārbaudes vai pieprasīt pierādījumus, lai katrā atsevišķā gadījumā varētu novērtēt pieteikuma iesniedzēja plānoto pētniecību, studijas, stažēšanos, brīvprātīgo darbu, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu vai viesaukles darbu un lai apkarotu šajā direktīvā paredzētās procedūras ļaunprātīgu un nepareizu izmantošanu.

(42) Ja iesniegtā informācija ir nepilnīga, dalībvalstīm būtu saprātīgā laikposmā jāinformē pieteikuma iesniedzējs par to, kāda papildu informācija ir nepieciešama, un jānosaka saprātīgs termiņš tās sniegšanai. Ja papildu informācija minētajā termiņā nav iesniegta, pieteikums var tikt noraidīts."

5. Saskaņā ar minētās direktīvas 1. pantu "Priekšmets":

"Šajā direktīvā nosaka:

a) nosacījumus, ar kādiem trešo valstu valstspiederīgie un attiecīgā gadījumā viņu ģimenes locekļi var ieceļot un uzturēties ilgāk par 90 dienām dalībvalstu teritorijā pētniecības, studiju, stažēšanās vai brīvprātīga darba Eiropas Brīvprātīgo dienestā nolūkā un, ja dalībvalstis tā nolemj, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu, kāda cita brīvprātīga darba – ne Eiropas Brīvprātīgo dienesta – nolūkā vai viesaukles darba nolūkā, kā arī viņu tiesības;

[..]."

6. Direktīvas 2016/801 2. panta 1. punktā ir paredzēts

"Šo direktīvu piemēro trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri iesniedz uzņemšanas pieteikumu vai kuri ir uzņemti kādas dalībvalsts teritorijā pētniecības, studiju, stažēšanās vai brīvprātīga darba Eiropas Brīvprātīgo dienestā nolūkā. Dalībvalstis var arī pieņemt lēmumu šīs direktīvas noteikumus piemērot trešo valstu valstspiederīgajiem, kas iesniedz pieteikumu, lai viņus uzņemtu kādas skolēnu apmaiņas programmas vai izglītības projekta, cita brīvprātīga darba – ne Eiropas Brīvprātīgo dienesta – nolūkā vai viesaukles darba nolūkā."

7. Šīs direktīvas 5. pantā "Principi" ir paredzēts:

"1. Trešās valsts valstspiederīgo saskaņā ar šo direktīvu uzņem ar nosacījumu, ka ir pārbaudīti dokumentāri pierādījumi, kas apliecina, ka trešās valsts valstspiederīgais atbilst:

a) 7. pantā paredzētajiem vispārīgajiem nosacījumiem; un

b) attiecīgajiem īpašajiem nosacījumiem, kas izklāstīti 8., 11., 12., 13., 14. vai 16. pantā.

2. Dalībvalstis var pieteikuma iesniedzējiem likt sniegt 1. punktā minētos dokumentāros pierādījumus kādā no attiecīgās dalībvalsts oficiālajām valodām vai kādā no Savienības oficiālajām valodām, kuru noteikusi minētā dalībvalsts.

3. Ja ir izpildīti visi vispārīgie nosacījumi un attiecīgie īpašie nosacījumi, trešās valsts valstspiederīgajam ir tiesības saņemt atļauju.

[..]"

8. Direktīvas 2016/801 7. pantā "Vispārīgi nosacījumi" ir paredzēts:

"1. Attiecībā uz trešās valsts valstspiederīgā uzņemšanu saskaņā ar šo direktīvu, pieteikuma iesniedzējs:

[..]

e) sniedz attiecīgās dalībvalsts pieprasītos pierādījumus par to, ka trešās valsts valstspiederīgajam plānotās uzturēšanās laikā ir pietiekami līdzekļi, lai segtu uzturēšanās izmaksas, nevēršoties pie dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas, un ceļojuma izmaksas arī atpakaļceļam. Pietiekamu līdzekļu izvērtējumu balsta uz individuālu katras lietas izskatīšanu, un tajā ņem vērā līdzekļus, kas izriet cita starpā no dotācijas, mācību stipendijas vai zinātniskās stipendijas, derīga darba līguma vai saistoša darba piedāvājuma, vai no finansiālu saistību apliecinājuma, ko devusi skolēnu apmaiņas programmas organizācija, vienība, kura uzņem stažierus, vai brīvprātīgā darba programmas organizācija, viesģimene vai organizācija, kura saistībā ar viesauklēm darbojas kā starpnieks.

[..]"

9. Minētās direktīvas 20. panta "Iemesli noraidīšanai" 1. punktā paredzēts:

"1. Dalībvalstis noraida pieteikumu, ja:

a) nav izpildīti vispārīgie nosacījumi, kas paredzēti 7. pantā, vai attiecīgie īpašie nosacījumi, kas paredzēti 8., 11., 12., 13., 14. vai 16. pantā;

b) uzrādītie dokumenti ir iegūti krāpnieciskā ceļā vai ir viltoti, vai sagrozīti;

c) attiecīgā dalībvalsts atļauj uzņemt personas tikai ar apstiprinātas uzņemošās vienības starpniecību un uzņemošā vienība nav apstiprināta."

B. Valsts tiesības

10. Tiesību akta *a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény* (2007. gada Likums Nr. II par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos; turpmāk tekstā – "2007. gada Likums Nr. II) 2. punkta d) apakšpunktā noteikts, kuri radinieki tiek uzskatīti par trešo valstu valstspiederīgo "ģimenes locekļiem". Saskaņā ar minētā likuma 13. panta 1. punkta f) apakšpunktu trešo valstu valstspiederīgie var uzturēties Ungārijas teritorijā ilgāk par 90 dienām 180 dienu laikposmā, ja visā uzturēšanās laikā viņu rīcībā ir pietiekami līdzekļi, lai segtu uzturēšanās un izmitināšanas izmaksas, tostarp atpakaļceļa izmaksas.

11. *A harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény végrehajtásáról szóló 114/2007 (V. 24.) Korm. Rendelet* (Valdības 24. maija dekrēts Nr. 114/2007, ar ko apstiprina 2007. gada Likuma Nr. II piemērošanas noteikumus; turpmāk tekstā – "Valdības dekrēts Nr. 114/2007") 29. panta 5. punktā būtībā ir paredzēts, ka tiek uzskatīts, ka trešās valsts valstspiederīgajam ir nepieciešamie finanšu līdzekļi, lai uzturētos Ungārijā, ja šī persona vai tās "ģimenes loceklis" var segt atbilstošās uzturēšanās izmaksas, izmitināšanas, atpakaļceļa un vajadzības gadījumā medicīniskās aprūpes izmaksas, izmantojot ienākumus vai naudas līdzekļus, ko attiecīgā persona ir ieguvusi likumīgi un kas tai ir likumīgi pieejami. Minētā dekrēta 29. panta 6. punktā ir uzskaitīts, kā var pierādīt iztikas līdzekļu esamību.

III. Pamatlietas apstākļi, tiesvedība Tiesā un uzdotie jautājumi

12. Prasītājs pamatlietā OS ir trešās valsts valstspiederīgais. Viņam studiju nolūkā bija izsniegta uzturēšanās atļauja Ungārijā, kas bija derīga līdz 2020. gada 30. jūnijam.

13. Prasītājs 2020. gada 5. jūnijā iesniedza pieteikumu uzturēšanās atļaujas pagarināšanai brīvprātīgā darba nolūkā organizācijā *Mahatma Gandhi Emberi Jogi Egyesület* (Mahatmas Gandija Cilvēktiesību organizācija; turpmāk tekstā – "organizācija") Ungārijā. Prasītājs apgalvoja, ka brīvprātīgā darba laikā viņš bija paredzējis nodrošināt iztiku ar tēvoča palīdzību, kurš ir Lielbritānijas valstspiederīgais. Prasītājs pieteikumam pievienoja līgumu ar organizāciju, uz viņa vārda atvērta bankas konta izrakstu, kurā biji norādīti visi bankas darījumi sešu mēnešu pārskata periodā, tēvoča apliecinājumu par atbildības uzņemšanos un dokumentus, kas apliecina tēvoča ienākumus.

14. Kompetentā reģionālā imigrācijas iestāde noraidīja prasītāja pieteikumu uzturēšanās atļaujas pagarināšanai un nolēma izraidīt viņu no Eiropas Savienības teritorijas. Tā paskaidroja, ka, ņemot vērā to, ka OS tēvocis nav uzskatāms par "ģimenes locekli" 2007. gada Likuma Nr. II 2. panta d) punkta izpratnē, viņš nevar segt pieteikuma iesniedzēja uzturēšanās izmaksas Ungārijā un līdz ar to saskaņā ar Valdības dekrēta Nr. 114/2007 29. panta 5. punktu un 6. punktu pieteikumam pievienotie pierādījumi nevar tikt ņemti vērā.

15. Prasītājs šo lēmumu apstrīdēja valsts imigrācijas iestādē. Viņš norādīja, ka ar savu tēvoci ir noslēdzis aizdevuma līgumu, un pievienoja paziņojumu, kurā tēvocis apņemas viņam nodrošināt noteiktu summu brīvprātīgā darba laikā, tostarp veicot bankas pārskaitījumus. Tomēr arī valsts imigrācijas iestāde atzina, ka pieteikuma iesniedzēja tēvocis nav "ģimenes loceklis" un tāpēc nevar segt viņa uzturēšanās izmaksas Ungārijā.

16. OS par šo lēmumu iesniedza administratīvu sūdzību *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa). Šajā tiesā viņš apgalvoja, ka tēvocis viņam sniegs finansiālu palīdzību nevis aizdevuma, bet dāvinājuma veidā. Turklāt viņš apgalvoja, ka valsts imigrācijas iestāde, nolemdama neņemt vērā prasītāja tēvoča nodrošinātos līdzekļus tikai tādēļ, ka valsts tiesību izpratnē viņš nav "ģimenes loceklis", ir rīkojusies prettiesiski.

17. *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) spriedumā šajā jautājumā piekrita prasītājam. Tādējādi tā atcēla reģionālās un valsts imigrācijas iestāžu lēmumus un uzdeva šīm reģionālajai iestādei sākt jaunu procedūru.

18. Taču *Kúria* (Augstākā tiesa, Ungārija) šo spriedumu atcēla. Šī tiesa uzskatīja, ka, lai izpildītu Direktīvas 2016/801, kas ir transponēta valsts tiesībās, 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzēto nosacījumu par "pietiekamiem līdzekļiem", trešās valsts valstspiederīgajam jāpierāda, ka tas attiecīgos līdzekļus ir ieguvis vai nu no "ģimenes locekļa" 2007. gada Likuma Nr. II 2. panta d) punkta izpratnē, vai arī kā paša ienākumus un/vai īpašumu, proti, pastāvīgi, ar iespēju rīkoties ar šiem līdzekļiem kā ar saviem bez jebkādiem ierobežojumiem. Turklāt attiecīgajiem prasītāja paziņojumiem šajā ziņā jābūt konsekventiem. Ņemot vērā šos apstākļus, *Kúria* (Augstākā tiesa) uzdeva *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) uzsākt jaunu tiesvedību.

19. Šajā jaunajā tiesvedībā *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa), šaubīdamās par *Kúria* (Augstākā tiesa) spriedumā izvirzīto kritēriju saderību ar Savienības tiesībām, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai [Direktīvas 2016/801] 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā dalībvalstīm piešķirtajai rīcības brīvībai, ņemot vērā šīs direktīvas 2. un 41. apsvērumā, kā arī 1. panta a) punktā un 4. panta 1. punktā izvirzītos mērķus, ir atbilstoša dalībvalsts prakse, saskaņā ar kuru, lai varētu atzīt, ka uzturēšanās atļaujas pieteikuma iesniedzējam, kas ir trešās valsts valstspiederīgais un vēlas veikt brīvprātīgo darbu, ir iztikas līdzekļi – pēc tam, kad viņš ir iesniedzis pierādījumus, ka viņa radinieks, kurš nav uzskatāms par ģimenes locekli, no saviem likumīgi gūtajiem ienākumiem un regulāri pārskaitot iztikas līdzekļiem nepieciešamo summu, var nodrošināt un nodrošina pietiekamus ienākumus uzturēšanās atļaujas pieteikuma iesniedzēja iztikai un viņa atpakaļceļa izmaksām –, ir paredzēta papildu prasība, ka uzturēšanās atļaujas pieteikuma iesniedzējam precīzi jānorāda, vai saņemtā summa ir ienākumi vai kapitāls, un papildus jāiesniedz dokumentāri pierādījumi, kas apliecina šo ienākumu vai kapitāla juridisko pamatu, kā arī to, ka viņš ar šo naudas summu vai kapitālu var galīgi un neierobežoti rīkoties kā ar savu mantu?

2) Vai, ņemot vērā Savienības tiesību pārākuma principu, vienlīdzīgu attieksmi saskaņā ar LESD 79. pantu, [Eiropas Savienības Pamattiesību hartas, turpmāk tekstā – "Harta")] 45. pantā garantēto uzturēšanās brīvību un Hartas 47. pantā garantētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, kā arī [Direktīvas 2016/801] 54. un 61. apsvērumu un it īpaši tiesiskās drošības principu, atbildi uz pirmo prejudiciālo jautājumu ietekmē apstāklis, ka pirmajā prejudiciālajā jautājumā minētās prasības kopumā nav ietvertas valsts tiesiskajā

regulējumā uzturēšanās atļauju jomā un ka tādējādi šīs prasības ir noteicis nevis likumdevējs, bet gan dalībvalsts augstākā tiesa, veicot tiesību normu piemērošanu, kam jānodrošina precedents?

3) Ja, piemērojot valsts tiesības, lai pārliecinātos, ka uzturēšanās atļaujas pieteikuma iesniedzējam ir pietiekami iztikas līdzekļi, jāiesniedz arī apliecinājums un dokumentāri pierādījumi saistībā ar iepriekš minētajām prasībām, vai šajā lietā [Direktīvas 2016/801] 7. panta 1. punkta e) apakšpunkts, ņemot vērā LESD 79. pantā paredzēto vienlīdzīgas attieksmes prasību, Hartas 47. pantā paredzētās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā un taisnīgu tiesu, [Direktīvas 2016/801] 2. apsvērumā minēto tiesiskās drošības prasību, kā arī tās 41. un 42. apsvērumu saistībā ar procesuālajām garantijām, jāinterpretē tādējādi, ka šim tiesiskajam regulējumam ir atbilstoša *vienīgi* tāda dalībvalsts prakse, saskaņā ar kuru uzturēšanās atļaujas pieteikuma iesniedzējam, brīdinot viņu par attiecīgām juridiskajām sekām, tiek prasīts saskanīgi un konsekventi norādīt un pierādīt to papildu prasību izpildi, kuras tiek uzskatītas par nepieciešamām, un saskaņā ar kuru judikatūrā prasīto pierādījumu neiesniegšanas gadījumā uzturēšanās atļaujas pieteikums tiek noraidīts *tikai tad*, ja pienācīgi ir ievērotas ieinteresētās personas tiesības un nodrošinātas procesuālās garantijas?"

20. Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu (datēts ar 2023. gada 26. jūniju) Tiesas kancelejā tika iesniegts 2023. gada 14. augustā. Ungārijas valdība un Eiropas Komisija iesniedza rakstveida apsvērumus un tika pārstāvētas 2024. gada 20. novembra tiesas sēdē.

IV. Juridiskā analīze

21. Direktīvas 2016/801, ar ko nosaka trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumus, pamatā ir apsvērums, ka "imigrācija no valstīm ārpus Savienības ir viens no augsti kvalificētu cilvēku avotiem" un šīm personām "ir nozīmīga loma Savienības galvenās vērtības – cilvēkkapitāla – veidošanā un gudras, ilgtspējīgas un iekļaujošas izaugsmes nodrošināšanā" [3]. Tāpat kā vairākās citās direktīvās, kas reglamentē migrāciju vai brīvu pārvietošanos Savienībā [4], arī šajā direktīvā viens no nosacījumiem ir tāds, ka attiecīgajai personai jābūt pietiekamiem līdzekļiem, lai segtu iztikas un atpakaļceļa izmaksas, un persona nerada finansiālu slogu tās dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmai, kurā tā uzturas. Tomēr, lai gan dažos no šiem citiem instrumentiem "pietiekamu līdzekļu" prasība ir apvienota ar citiem kritērijiem, kālab līdzekļiem jābūt ne tikai pietiekamiem, bet arī stabiliem un pastāvīgiem [5], Direktīvas 2016/801 gadījumā tas tā nav. Minētās direktīvas 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir tikai noteikts, ka līdzekļiem jābūt "pietiekamiem" [6].

22. Ņemot vērā iepriekš minēto, iesniedzējtiesas uzdotos jautājumus izraisa apstāklis, ka pieteikuma iesniedzējs pamatlietā – trešās valsts pilsonis, kurš ir iesniedzis pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai brīvprātīga darba nolūkā, – ir sniedzis pretrunīgus paziņojumus

[3] Skat. minētās direktīvas 3. apsvērumu.

[4] Skat. Padomes Direktīvas 2003/86/EK (2003. gada 22. septembris) par tiesībām uz ģimenes atkalapvienošanos (OV 2003 L 251, 12. lpp.) 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu, Padomes Direktīvas 2003/109/EK (2003. gada 25. novembris) par to trešo valstu pilsoņu statusu, kuri ir kādas dalībvalsts pastāvīgie iedzīvotāji (OV 2004 L 16, 44. lpp.), 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 2004/38/EK (2004. gada 29. aprīlis) par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV 2004 L 158, 77. lpp.), 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu.

[5] Skat. Direktīvas 2003/86 7. panta 1. punkta c) apakšpunktu un Direktīvas 2003/109 5. panta 1. punkta a) apakšpunktu.

[6] Tas pats sakāms par Direktīvas 2004/38 7. panta 1. punkta b) apakšpunktu, kurā paredzēts, ka Savienības pilsoņiem ir tiesības uzturēties citas dalībvalsts teritorijā, ja viņu "līdzekļi ir pietiekami viņiem pašiem un viņu ģimenes locekļiem, lai nekļūtu par uzņēmējas dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas slogu uzturēšanās laikā, un viņiem ir visaptverošs veselības apdrošināšanas segums uzņēmējā dalībvalstī".

par līdzekļu, kas paredzēti viņa uzturēšanās izmaksu segšanai uzturēšanās laikā Ungārijā, raksturu. Sākotnēji viņš apgalvoja, ka šos līdzekļus viņam piešķīris viņa tēvocis atbilstoši aizdevuma līgumam. Vēlāk viņš apgalvoja, ka tēvocis viņam tos faktiski uzdāvinājis. *Kúria* (Augstākā tiesa) aicināja minēto tiesu atzīt, ka uzturēšanās atļauju šādā situācijā nevar piešķirt. Pirmkārt, *Kúria* (Augstākā tiesa) uzskata, ka saskaņā ar Direktīvu 2016/801 līdzekļiem, ko uzrāda uzturēšanās atļaujas pieteikuma iesniedzējs, jābūt saņemtiem no "ģimenes locekļa", kā tas definēts valsts tiesībās (OS tēvoča gadījumā tas tā nav), vai arī pieteikuma iesniedzējam tie jāiegūst kā paša ienākumi vai aktīvi, proti, jāiegūst pastāvīgi (to iesniedzējtiesa saprot tādējādi, ka līdzekļiem jābūt saņemtiem dāvinājuma nevis aizdevuma veidā, ja līdzekļi saņemti no trešās personas, kas, kā tas ir OS tēvoča gadījumā, nav kvalificējama kā "ģimenes loceklis"), ar iespēju rīkoties ar tiem kā ar saviem bez jebkādiem ierobežojumiem. Otrkārt, pieteikuma iesniedzējam šādu līdzekļu raksturs jāpierāda konsekventi (turpmāk kopā – "strīdīgās prasības").

23. Konkrētāk, ar pirmo un trešo jautājumu *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa) būtībā vaicā par šo prasību saderību ar Savienības tiesībām. Šī tiesa norāda, ka tās ieskatā dalībvalstīm nav atļauts papildināt Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta saturu ar papildu kritērijiem. Turklāt, tā kā šajā lietā ir pierādīts, ka OS tēvocis ir maksātspējīga fiziska persona un ienākumus gūst likumīgi, tā, vai OS no tēvoča saņem līdzekļus aizdevuma vai dāvinājuma veidā un ir tos ieguvis pastāvīgi, nozīmīgums ir apšaubāms.

24. Turpmākajās iedaļās vispirms pievērsīšos Ungārijas valdības argumentiem par prejudiciālo jautājumu pieņemamību (A) un pēc tam – iepriekšējā punktā minētajiem problēmjautājumiem (B). Pēc tam sniegšu atbildi uz otro jautājumu – par to, ka strīdīgās prasības ir noteiktas nevis valsts tiesību aktos, kas attiecas uz uzturēšanās atļaujām, bet gan attiecīgās dalībvalsts augstākās tiesas judikatūrā (C).

A. Par pieņemamību

25. Ungārijas valdība apgalvo, ka prejudiciālie jautājumi, kas attiecas uz Direktīvas 2016/801 interpretāciju, nav pieņemami, jo pamatlietā aplūkotais strīds neietilpst šīs direktīvas piemērošanas jomā.

26. Šajā ziņā šī valdība izvirza divus argumentus. Pirmkārt, tā norāda, ka OS pieteikumā nav norādījis, ka viņš lūdz uzturēšanās atļauju "brīvprātīga darba" nolūkā Direktīvas 2016/801 izpratnē, tā vietā viņš pieteikumu iesniedza "citiem mērķiem" (kā paredzēts valsts tiesību aktos), un "citi mērķi" neietilpst minētās direktīvas piemērošanas jomā[7]. Otrkārt, tā apgalvo – pat ja faktiski būtu jāatzīst, ka OS uzturēšanās atļaujas pieteikums ir iesniegts "brīvprātīgā darba" nolūkā, viņš tomēr neietilptu šīs direktīvas piemērošanas jomā. Šajā ziņā Ungārijas valdība norāda, ka Ungārija ir izmantojusi Direktīvas 2016/801 1. panta a) punktā un 2. panta 1. punktā, skatot tos kopsakarā ar minētās direktīvas 21. apsvērumu, paredzēto iespēju piemērot šī instrumenta noteikumus ne tikai trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri vēlas piedalīties Eiropas Brīvprātīgo dienestā, bet arī tiem, kuri, līdzīgi kā prasītājs, vēlas veikt cita veida brīvprātīgo darbu. Tomēr šādā situācijā ir nepieciešams, lai attiecīgā brīvprātīgā darba sistēmas organizācija varētu tikt klasificēta kā "uzņemošā vienība" Direktīvas 2016/801 3. panta 14. punkta izpratnē. Tomēr šīs organizācijas gadījumā tas tā nav.

27. Manuprāt, Ungārijas valdības izvirzītos argumentus var vienkārši noraidīt.

[7] Direktīva 2016/801 patiešām attiecas tikai uz migrāciju pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā.

28. Pirmkārt, atbildot uz otro šīs valdības izvirzīto argumentu, vēlos norādīt, ka Direktīvas 2016/801 3. panta 14. punktā definētais jēdziens "uzņemošā vienība" nav ietverts minētās direktīvas 2. pantā "Darbības joma". Tomēr tas ir izmantots 14. pantā, kurā uzskaitīti īpaši brīvprātīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumi.

29. Atšķirībā no Ungārijas valdības saprotu, ka jautājumam, vai attiecīgā brīvprātīgā darba programmas organizācija var tikt kvalificēta kā "saņemošā vienība", ir būtiska loma tajā, lai novērtētu, vai attiecīgie nosacījumi ir izpildīti, nevis lai noskaidrotu, vai pieteikuma iesniedzējs ietilpst šā instrumenta piemērošanas jomā.

30. Otrkārt, atgādināšu, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru LESD 267. pantā iedibinātajā sadarbībā starp Tiesu un valsts tiesām Tiesai principā ir pienākums pieņemt nolēmumu, ja uzdotie jautājumi skar Savienības tiesību interpretāciju un ja uz šiem jautājumiem attiecas nozīmīguma prezumpcija. Atteikties lemt par valsts tiesas lūgumu Tiesa var tikai tad, ja ir acīmredzams, ka Savienības tiesību interpretācijai nav nekāda sakara ar pamatlietas apstākļiem vai tās priekšmetu, ja problēmai ir hipotētisks raksturs vai arī, ja Tiesai nav zināmi faktiskie un tiesību apstākļi, kas vajadzīgi, lai sniegtu lietderīgu atbildi uz tai uzdotajiem jautājumiem [8].

31. Neviena no šīm situācijām uz šo lietu neattiecas.

32. It īpaši – man nešķiet, ka prasītā interpretācija attiecībā uz Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā ietverto nosacījumu par "pietiekamiem līdzekļiem" nebūtu saistīta ar pamatlietas faktiem vai tās priekšmetu.

33. Proti, neatkarīgi no konkrētās kategorijas, kuru OS norādīja, iesniedzot uzturēšanās atļaujas pieteikumu ("brīvprātīgais darbs" vai "citos nolūkos"), kompetentās imigrācijas iestādes un valsts tiesas šo pieteikumu uzskatīja par iesniegtu "brīvprātīgā darba" nolūkā, un šīs iestādes un tiesas to analizēja, it īpaši, ņemot vērā Direktīvas 2016/801 7. pantā uzskaitītos vispārīgos nosacījumus, tostarp nosacījumu par "pietiekamiem līdzekļiem" (7. panta 1. punkta e) apakšpunkts).

34. Turklāt tiesas sēdē Ungārijas valdība atzina – tas, ka organizācija netika atzīta par "saņemošo vienību" Direktīvas 2016/801 3. panta 14. punkta izpratnē, nebija iemesls, kādēļ tika noraidīts OS uzturēšanās atļaujas pieteikums, jo kompetento reģionālo un valsts imigrācijas iestāžu lēmumu vienīgais pamatojums bija tas, ka viņš nebija pierādījis, ka viņam ir "pietiekami līdzekļi" minētās direktīvas 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta izpratnē.

35. No tā izriet, ka pamatlietā izskatāmā strīda risinājums ir atkarīgs no šā nosacījuma interpretācijas un ka uzdotie jautājumi ir pieņemami.

B. Par saderīguma novērtējumu (pirmais un trešais jautājums)

36. Kā jau iepriekš skaidrots šo secinājumu 22. un 23. punktā, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniedzējtiesa jautā, vai, lai pierādītu, ka pieteikuma iesniedzējam ir "pietiekami līdzekļi" Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta izpratnē, pietiek ar to, ka persona, kas ir atbildīga par šādu līdzekļu nodrošināšanu (šajā gadījumā – pieteikuma iesniedzēja tēvocis), pierāda, ka spēj tos nodrošināt, un apliecina, ka tie ir paredzēti pieteikuma iesniedzēja uzturēšanās izmaksu segšanai uzturēšanās laikā un atpakaļceļa izmaksu segšanai.

[8] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2021. gada 4. marts, *Migrationsverket* (C-193/19, EU:C:2021:168, 25. un 26. punkts).

37. Savukārt iesniedzējtiesa uzskata, ka *Kúria* (Augstākā tiesa) ieskatā – gadījumā, ja līdzekļus nodrošina trešā persona, kas valsts tiesību izpratnē nav "ģimenes loceklis" (kā tas ir OS tēvoča gadījumā), pieteikuma iesniedzējam jāpierāda, ka viņš šos ienākumus faktiski ir ieguvis kā paša ienākumus vai aktīvus, proti, pastāvīgi (kā dāvinājumu, nevis aizdevumu) un ka viņš var ar tiem rīkoties kā ar saviem bez jebkādiem ierobežojumiem.

38. Ar pirmo jautājumu iesniedzējtiesa pauž šaubas par šīs prasības saderību ar minētās direktīvas mērķiem (kas atspoguļoti minētās direktīvas 2. un 41. apsvērumā, kā arī 4. panta 1. punktā).

39. Savukārt trešais jautājums izriet no *Kúria* (Augstākā tiesa) konstatējuma, ka OS pamatlietā iesniegtie pierādījumi par viņa rīcībā esošo līdzekļu raksturu nav bijuši *konsekventi*, it īpaši attiecībā uz tiesisko pamatojumu šādu līdzekļu saņemšanai un līdzekļu pastāvīgo raksturu. Iesniedzējtiesa jautā, vai šī prasība atbilst Savienības tiesībām (it īpaši LESD 79. pantam [9], Hartas 47. pantam [10], kā arī Direktīvas 2016/801 2., 41. un 42. apsvērumam), ņemot vērā to, ka administratīvā procesa laikā OS netika informēts, ka viņa uzturēšanās atļaujas pieteikums var tikt noraidīts, ja viņa paziņojumi šajā ziņā nebūs konsekventi.

40. Turpmākajās sadaļās aplūkošu katru no šiem jautājumiem.

1. Par prasību, ka līdzekļi jāiegūst pastāvīgi

41. Direktīvā 2016/801 jēdziens "pietiekami līdzekļi" nav definēts. Tās 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir tikai minēts, ka, lai noteiktu, vai personai, kas pieprasa uzturēšanās atļauju, ir "pietiekami līdzekļi", tiek ņemti vērā līdzekļi, kas "izriet cita starpā no dotācijas, mācību stipendijas vai zinātniskās stipendijas, derīga darba līguma vai saistoša darba piedāvājuma, vai no finansiālu saistību apliecinājuma, ko devusi skolēnu apmaiņas programmas organizācija, vienība, kura uzņem stažierus, vai brīvprātīgā darba programmas organizācija, viesģimene vai organizācija, kura saistībā ar viesauklēm darbojas kā starpnieks". Turklāt minētās direktīvas 7. panta 3. punktā paredzēts, ka "dalībvalstis var norādīt atsauces summu, kuru tās uzskata par "pietiekamiem līdzekļiem". Minētajās tiesību normās arī precizēts, ka pietiekamu resursu novērtējums balsta uz "individuālu katras lietas izskatīšanu".

42. Līdz šim Direktīvas 2016/801 interpretācija ir sniegta tikai divos Tiesas spriedumos un nevienā no tiem nav konkrēti aplūkots jēdziens "pietiekami līdzekļi" vai citas minētajā direktīvā paredzētās materiālās prasības [11]. Tomēr attiecībā uz Direktīvu 2004/114/EK [12], kas bija piemērojama pirms Direktīvas 2016/801 stāšanās spēkā, Tiesa ir norādījusi, ka dalībvalstīm ir pienākums izsniegt uzturēšanās atļauju pieteikuma iesniedzējam, kurš atbilst Direktīvas 2004/114 vispārīgajām un īpašajām prasībām, jo šīs tiesību normas ir izsmeļošas [13].

[9] LESD 79. panta 1. punktā noteikts, ka "Savienība īsteno kopēju imigrācijas politiku, kuras mērķis ir visos posmos nodrošināt efektīvu migrācijas plūsmas vadību, taisnīgu attieksmi pret trešo valstu pilsoņiem, kuri likumīgi uzturas dalībvalstīs, un novērst nelikumīgu ieceļošanu un cilvēku tirdzniecību, kā arī paredzēt pastiprinātus pasākumus to apkarošanai".

[10] Hartas 47. panta 2. punkts aizsargā tiesības uz taisnīgu tiesu.

[11] Skat. spriedumus, 2021. gada 10. marts, *Konsul Rzeczypospolitej Polskiej w N.* (C-949/19, EU:C:2021:186), un 2024. gada 29. jūlijs, *Perle* (C-14/23, EU:C:2024:647).

[12] Padomes Direktīva (2004. gada 13. decembris) par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu pilsoņu uzņemšanu studiju, skolēnu apmaiņas, prakses vai stažēšanās, nesaņemot atalgojumu, vai brīvprātīga darba nolūkā (OV 2004, L 375, 12. lpp.).

[13] Skat. spriedumu, 2014. gada 10. septembris, *Ben Alaya* (C-491/13, EU:C:2014:2187, 31. punkts).

43. Katrā ziņā, man ir skaidrs, ka tas pats attiecas uz Direktīvu 2016/801, jo tās 5. panta 3. punktā ir paredzēts, ka tad, "ja ir izpildīti visi vispārīgie nosacījumi un attiecīgie īpašie nosacījumi, trešās valsts valstspiederīgajam ir tiesības saņemt atļauju"[14]. No tā izriet, ka minētās direktīvas 7. pantā uzskaitītie "vispārīgie nosacījumi", tostarp nosacījums par "pietiekamiem līdzekļiem", ir izsmeļoši un tādējādi tos nevar papildināt ar citiem vispārīgiem nosacījumiem.

44. Ņemot to vērā, uzskatu, ka jēdzienam "pietiekami līdzekļi" piemīt divējāda dimensija. Proti, jautājums, vai pieteikuma iesniedzējam ir pietiekami līdzekļi, ir atkarīgs, pirmkārt, no šo līdzekļu apmēra (tiem jābūt pietiekamiem, lai segtu attiecīgās personas uzturēšanās izmaksas un atpakaļceļa izmaksas) un, otrkārt, no tā, cik ilgi šie līdzekļi ir personas rīcībā (jo personai jāpierāda, ka tai "*plānotās uzturēšanās laikā* ir pietiekami līdzekļi, lai segtu uzturēšanās izmaksas, nevēršoties pie dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas, un ceļojuma izmaksas arī atpakaļceļam")[15].

45. Šajā ziņā atgādināšu, ka Tiesa attiecībā uz citiem Savienības tiesību instrumentiem migrācijas jomā jau ir nospriedusi, ka dalībvalstu kompetentajām iestādēm nav aizliegts pārbaudīt, vai ir izpildīts nosacījums par "pietiekamiem līdzekļiem", un ņemt vērā to, vai šie līdzekļi tiks saglabāti arī *pēc pieteikuma iesniegšanas datuma*[16]. Manuprāt, tas attiecas arī uz Direktīvas 2016/801 piemērošanu. Ir jāveic prognozes vērtējums, vai attiecīgā persona spēs segt savas uzturēšanās izmaksas *visā plānotās uzturēšanās laikā*. Proti, aplūkojot galēju piemēru (kas neatbilst pamatlietā aplūkotajiem faktiem), rodas jautājums, vai gadījumā, ja trešās valsts valstspiederīgais iesniedz pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai, pamatojoties uz Direktīvu 2016/801, un apgalvo, ka viņam ir "pietiekami līdzekļi", lai gan faktiski viņam ir pienākums atmaksāt attiecīgo summu uzreiz pēc ierašanās, ir izpildīts minētās direktīvas 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā paredzētais nosacījums? Manuprāt, tas tā nav.

46. Šāds prognozes vērtējums, manuprāt, ir vēl jo vairāk nepieciešams, jo no Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta izriet, ka nosacījums par "pietiekamiem līdzekļiem" ir būtisks, lai nodrošinātu, ka trešo valstu valstspiederīgie, kuriem ir piešķirta uzturēšanās atļauja atbilstoši kādam no minētajā direktīvā uzskaitītajiem mērķiem, uzturēšanās laikā paši var sevi uzturēt, neizmantojot dalībvalstu sociālo palīdzību[17], un ka dažas pieteikuma iesniedzēju kategorijas, piemēram, neapmaksāti brīvprātīgie[18], kuri var pieprasīt uzturēšanās atļauju saskaņā ar minēto direktīvu, uzturēšanās laikā negūst nekādus ienākumus.

47. Tomēr nepiekrītu *Kúria* (Augstākā tiesa) viedoklim, ka trešās valsts valstspiederīgajam, kas pieprasa uzturēšanās atļauju saskaņā ar minēto direktīvu, līdzekļi noteikti *jāiegūst pastāvīgi*. Šādas prasības noteikšana, manuprāt, ievērojami pārsniegtu Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunkta formulējumu un minētā instrumenta mērķus. Tas būtībā nozīmētu (kā

[14] Mans izcēlums. Piebildīšu, ka šī instrumenta 2. apsvērumā norādīts, ka tā mērķis ir "nodrošināt lielāku pārredzamību un juridisko noteiktību un sniegt saskanīgu tiesisko regulējumu dažādām trešo valstu valstspiederīgo kategorijām, kas ieceļo Savienībā".

[15] Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunkts.

[16] Skat. spriedumu, 2016. gada 21. aprīlis, *Khachab* (C-558/14, EU:C:2016:285, 31. punkts).

[17] Piebildīšu, ka Eiropas Savienības Padome ir norādījusi, ka vārdi "neizmantojot dalībvalstu sociālās palīdzības sistēmu" ir pievienoti Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunktam, lai šo tiesību normu saskaņotu ar atbilstošajām tiesību normām Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/66/ES (2014. gada 15. maijs) par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem trešo valstu valstspiederīgajiem saistībā ar pārcelšanu uzņēmuma ietvaros (OV 2014, L 157, 1. lpp.) un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2014/36/ES (2014. gada 26. februāris) par trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem nodarbinātības kā sezonas darbiniekiem nolūkā (OV 2014, L 94, 375. lpp.) (skat. "Padomes paskaidrojuma raksts: Padomes Nostāja (ES) Nr. 9/2016 pirmajā lasījumā, lai pieņemtu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā" (OV 2016, C 170, 40. lpp.)).

[18] Turpretī dažām citām kategorijām, uz kurām attiecas Direktīva 2016/801, piemēram, viesaukles kategorijai, var būt tiesības uzturēšanās laikā saņemt kabatas naudu (skat. minētās direktīvas 16. panta 6. punktu: "Dalībvalstis var noteikt minimālo kabatas naudas summu, kas maksājama viesauklei").

to lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norāda iesniedzējtiesa), ka šādai personai varētu tikt atteikta uzturēšanās atļauja, pamatojoties tikai uz to, ka tai varētu nākties atmaksāt naudas summu, ko tai ir aizdevusi cita persona, lai segtu uzturēšanās un atpakaļceļa izmaksas, pat ja tas būtu jādara tikai *pēc* uzturēšanās perioda beigām.

48. Šajā ziņā atgādināšu, kā jau iepriekš norādīts šo secinājumu 21. punktā, ka Direktīvas 2016/801 mērķis ir veicināt un atvieglot trešo valstu valstspiederīgo migrāciju pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā. Minētās direktīvas 6. apsvērumā norādīts, ka tās mērķis ir "veicināt cilvēku kontaktus un mobilitāti", un tās 7. apsvērumā – ka migrācija saskaņā ar minēto direktīvu nozīmē "gan iesaistīto migrantu un to izcelsmes valsts, gan attiecīgās dalībvalsts bagātināšanos, vienlaikus stiprinot kultūras saiknes un sekmējot kultūras daudzveidību". Savukārt Direktīvas 2016/801 8. apsvērumā precizēts, ka ar šo instrumentu būtu jāveicina Savienības "pasaules mēroga konkurences cīņā par talantiem", bet tās 21. apsvērumā ir atsauce uz mērķi "atvieglot" brīvprātīgo ieceļošanu un uzturēšanos. Manuprāt, šie apsvērumi apstiprina, ka minētās direktīvas mērķis nav radīt šķēršļus uzturēšanās atļaujas saņemšanai attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo kategorijām, kas ietilpst tās piemērošanas jomā, bet tikai nodrošināt, ka tiek ievēroti konkrēti, izsmeļoši nosacījumi, no kuriem vissvarīgākais ir tas, ka šīm personām jābūt nepieciešamajiem līdzekļiem, lai nekļūtu par slogu uzņēmējai dalībvalstij.

49. Atgādinu, ka atšķirībā no dažiem citiem Savienības tiesību instrumentiem migrācijas jomā, proti, Direktīvas 2003/109 un Direktīvas 2003/86, kas attiecas uz ilgāku uzturēšanos, Savienības likumdevējs Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā nav uzskatījis, ka papildus nosacījumam, ka ienākumiem jābūt "pietiekamiem", būtu jāprasa, lai tie būtu "stabili" vai "pastāvīgi". Tādēļ man nav skaidrs, kā dalībvalstis varētu prasīt, lai persona, kas iesniedz uzturēšanās atļaujas pieteikumu saskaņā ar minēto direktīvu, abstrakti (proti, papildus plānotās uzturēšanās faktiskajam ilgumam) pierādītu savu līdzekļu stabilitāti vai regularitāti, nemaz nerunājot par to pastāvīgumu [19]. Proti, ja Savienības likumdevējs būtu paredzējis piemērot citus nosacījumus, nevis resursu "pietiekamību", tas būtu skaidri norādīts, kā tas ir darīts minētajās citās direktīvās.

50. Katrā ziņā – pat šo citu instrumentu kontekstā – attiecībā uz prasītāju nav spēkā nosacījums, ka viņam šādi līdzekļi būtu jāiegūst pastāvīgi. Proti, piemēram, saistībā ar Direktīvu 2003/86 (kas attiecas uz ģimenes atkalapvienošanos), Tiesa ir nospriedusi, ka pietiek ar prognozes vērtējumu par *iespējām*, vai apgādnieks saglabās vai nesaglabās savus stabilos, pastāvīgos un pietiekamos ienākumus [20].

51. Manuprāt, no šiem elementiem, izriet, ka uzturēšanās atļauja saskaņā ar Direktīvu 2016/801 nevar tikt atteikta, pamatojoties tikai uz to, ka līdzekļi, kurus saņem pieteikuma iesniedzējs, netiek iegūti pastāvīgi (piemēram, jo tie ir atkarīgi no aizdevuma).

52. Pirms noslēgt šo sadaļu, vēlos izteikt divas papildu piezīmes.

53. Pirmkārt, piekrītu Ungārijas valdības viedoklim, ka, lai gan Direktīvas 2016/801 7. pantā uzskaitītie vispārīgie nosacījumi ir izsmeļoši, līdzekļu veidu uzskaitījums minētās direktīvas 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā, lai pārbaudītu, vai ir izpildīts nosacījums par "pietiekamiem

[19] Piebildīšu, ka ierobežotas uzturēšanās gadījumā, uz kādu attiecas Direktīva 2016/801, vajadzība iegūt līdzekļus pastāvīgi katrā ziņā ir mazāka nekā tas ir ar citiem instrumentiem, jo laikposms, kurā pieteikuma iesniedzējs varētu radīt slogu dalībvalstu sociālā nodrošinājuma sistēmām, ir īsāks.

[20] Skat. spriedumu, 2016. gada 21. aprīlis, *Khachab* (C-558/14, EU:C:2016:285, 46. un 48. punkts), mans izcēlums.

līdzekļiem", nav izsmeļošs. Piekrītu arī, ka, lai noteiktu, vai attiecīgais nosacījums ir izpildīts, dalībvalstis var pieprasīt, lai pieteikuma iesniedzēji norādītu saņemto līdzekļu raksturu vai to, kā šie līdzekļi saņemti. Patiešām, kā tiesas sēdē norādīja gan Ungārijas valdība, gan Komisija un kā to apstiprina minētā tiesību akta 41. apsvērums, dalībvalstīm ir atļauts "veikt pienācīgas pārbaudes vai pieprasīt pierādījumus, lai katrā atsevišķā gadījumā varētu novērtēt pieteikuma iesniedzēja plānoto pētniecību, studijas, stažēšanos, brīvprātīgo darbu, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu vai viesaukles darbu un lai apkarotu šajā direktīvā paredzētās procedūras ļaunprātīgu un nepareizu izmantošanu"[21]. Turklāt Tiesa citā kontekstā jau ir lēmusi, ka līdzekļu raksturs var būt atbilstošs faktors, lai novērtētu, vai ir izpildīts nosacījums par "pietiekamiem līdzekļiem"[22].

54. Tomēr, manuprāt, uz dalībvalstīm šajā ziņā piešķirto rīcības brīvību nevar atsaukties, lai ieviestu prasības, kas pārsniedz pierādīšanas noteikumus un faktiski papildina jau Direktīvas 2016/801 7 pantā izsmeļoši paredzētos materiālos nosacījumus (piemēram, paredzot uzturēšanās atļaujas piešķiršanu ar nosacījumu, ka līdzekļi ir iegūti pastāvīgi). Šajā ziņā nedrīkst aizmirst, ka Direktīvas 2016/801 7. panta 1. punkta e) apakšpunktā ir paredzēts tikai pieteikuma iesniedzēja pienākums pierādīt, ka "[viņam] *plānotās uzturēšanās laikā* ir pietiekami līdzekļi, lai segtu uzturēšanās izmaksas, nevēršoties pie dalībvalsts sociālās palīdzības sistēmas, un ceļojuma izmaksas arī atpakaļceļam"[23]. Kā Komisija paskaidroja tiesas sēdē, pieteikuma iesniedzēja iesniegtie pierādījumi ir jāanalizē *tikai* attiecībā uz Direktīvā 2016/801 paredzētajiem izsmeļošajiem nosacījumiem.

55. Otrkārt, vēlos norādīt, ka rakstveida apsvērumos Komisija ierosina, ka prasībai, kādu šajā lietā ir noteikusi *Kúria* (Augstākā tiesa), faktiski ir vairākas sastāvdaļas. Minētā tiesa būtībā pieprasa, lai līdzekļi, kas tiek saņemti no trešās personas, kura valsts tiesību izpratnē nav "ģimenes loceklis", būtu ne tikai iegūti kādā noteiktā veidā (proti, pastāvīgi kā dāvinājums, nevis kā aizdevums), bet arī būtu prasītāja rīcībā bez jebkādiem ierobežojumiem, un tādējādi tie faktiski būtu daļa no prasītāja paša "aktīviem vai ienākumiem".

56. Konkrēti šajā lietā tas nozīmē, ka OS tēvocis pats nevarētu tieši segt OS uzturēšanās izmaksas. OS būtu jāpierāda, ka līdzekļi ir pārskaitīti no onkuļa konta uz viņa kontu un ir faktiski kļuvuši par OS paša līdzekļiem, pirms tie tiek izmantoti viņa uzturēšanās izmaksu segšanai. Kā norāda Komisija, šāda prasība praksē liedz ņemt vērā līdzekļus, kas iegūti no trešām personām, kuras nav "ģimenes locekļi" valsts tiesību izpratnē.

57. Šajā ziņā atgādināšu, ka attiecībā uz citiem instrumentiem (proti, Direktīvu 2003/109 par pastāvīgajiem iedzīvotājiem un Direktīvu 2003/86 par ģimenes atkalapvienošanos) Tiesa ir nospriedusi, ka šajos instrumentos minētais jēdziens "ienākumi" attiecas ne tikai uz pieteikuma par pastāvīgā iedzīvotāja statusa iegūšanu iesniedzēja "paša ienākumiem", bet tas var aptvert arī ienākumus, kurus trešā persona ir nodevusi pieteikuma iesniedzējam[24]. Turklāt Tiesa ir

[21] Šajā ziņā dalībvalstis varētu pārbaudīt, vai līdzekļu saņemšana no trešās personas varētu tikt pārtraukta pēc attiecīgās trešās personas ieskatiem.

[22] Skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, X (Pastāvīgie iedzīvotāji – Stabili, regulāri un pietiekami ienākumi) (C-302/18, EU:C:2019:830, 43. punkts). Skat. arī ģenerāladvokāta H. Saugmandsgora Ēes [*H. Saugmandsgaard Øe*] secinājumus lietā X (Pastāvīgie iedzīvotāji – Stabili, regulāri un pietiekami ienākumi) (C-302/18, EU:C:2019:469, 70. punkts).

[23] Mans izcēlums.

[24] Skat. spriedumu, 2019. gada 3. oktobris, X (Pastāvīgie iedzīvotāji – Stabili, regulāri un pietiekami ienākumi) (C-302/18, EU:C:2019:830, 44. punkts).

noteikusi, ka, "interpretējot pietiekamu līdzekļu nosacījumu tādējādi, ka ieinteresētajai personai pašai ir jābūt tādiem līdzekļiem", tiktu pievienota prasība par līdzekļu izcelsmi, kas nav nepieciešama izvirzītā mērķa sasniegšanai, proti, dalībvalstu publisko finanšu aizsardzībai [25].

58. Manuprāt, tas pats attiecas uz Direktīvu 2016/801. Prasība pieteikuma iesniedzējam nodrošināt, ka no trešās personas (kas nav "ģimenes loceklis") saņemtie līdzekļi ir pieteikuma iesniedzēja rīcībā bez jebkādiem ierobežojumiem un ir faktiski daļa no viņa vai viņas paša ienākumiem vai aktīviem, nav nedz noteikta minētajā direktīvā (kurā izsmeļoši ir uzskaitīti izpildāmie pamatnosacījumi), nedz arī nepieciešama tās mērķu sasniegšanai. Proti, kā Tiesa ir nospriedusi, "pietiekamu līdzekļu zaudējums vienmēr ir slēpts risks neatkarīgi no tā, vai šie līdzekļi ir personīgie vai tos sniedz trešā persona" [26].

2. Par prasību, ka paziņojumiem par līdzekļu raksturu jābūt konsekventiem

59. Trešais jautājums attiecas uz *Kúria* (Augstākā tiesa) izvirzīto prasību, ka trešās valsts valstspiederīgā, kurš iesniedzis pieteikumu uzturēšanās atļaujas saņemšanai saskaņā ar Direktīvu 2016/801, paziņojumiem par viņa rīcībā esošo līdzekļu raksturu jābūt *konsekventiem*, it īpaši attiecībā uz to, kā šie līdzekļi iegūti un to pastāvīgo raksturu; pretējā gadījumā pieteikumu var noraidīt. Iesniedzējtiesa jautā, vai šī prasība ir saderīga ar Savienības tiesībām, it īpaši ar LESD 79. pantu, Hartas 47. pantu un Direktīvas 2016/801 2., 41. un 42. apsvērumu.

60. Šajā ziņā vispirms atgādināšu, kā norādīts šo secinājumu 53. punktā, ka dalībvalstis var "veikt pienācīgas pārbaudes vai pieprasīt pierādījumus", citastarp, lai "apkarotu [šajā] direktīvā paredzētās procedūras ļaunprātīgu un nepareizu izmantošanu". Turklāt Direktīvas 2016/801 7. pantā ir skaidri norādīts, ka uzturēšanās atļaujas pieteikuma iesniedzējam saskaņā ar minēto direktīvu ir jāiesniedz nepieciešamie pierādījumi, lai pamatotu savu pieteikumu. Citiem vārdiem – valsts iestādēm nav jāveic pārbaude, kuras apjoms pārsniegtu pieteikuma iesniedzēja sniegtos pierādījumus.

61. Manuprāt, no iepriekš minētajām tiesību normām izriet, ka, lai cīnītos pret Direktīvā 2016/801 paredzētās procedūras ļaunprātīgu vai nepareizu izmantošanu, valsts iestādēm ir tiesības analizēt elementus, kas var palīdzēt atklāt šādas ļaunprātīgas vai nepareizas izmantošanas esamību. Šādi elementi varētu būt arī fakts, ka pieteikuma iesniedzējs kompetentajās valsts iestādēs ir sniedzis nekonsekventus paziņojumus, pat ja ar šo apstākli vien ne vienmēr pietiek, lai konstatētu, ka ir notikusi ļaunprātīga vai nepareiza procedūras izmantošana.

62. Tajā pašā laikā, neraugoties uz to, ka, kā iepriekš norādīju 60. punktā, pieteikuma iesniedzēja pienākums ir iesniegt nepieciešamos pierādījumus pieteikuma pamatošanai, no Direktīvas 2016/801 34. panta 3. punkta, skatot to 42. apsvēruma kontekstā, izriet, ka tad, ja iesniegtā informācija ir nepilnīga, attiecīgajai dalībvalstij ir jāinformē pieteikuma iesniedzējs un jānosaka saprātīgs termiņš tās sniegšanai. Direktīvas 35. panta pirmajā daļā ir paredzēts šādi: "Dalībvalstis nodrošina, lai pieteikuma iesniedzējiem būtu viegli pieejama informācija par visiem dokumentārajiem pierādījumiem, kas nepieciešami, lai iesniegtu pieteikumu, un informācija par ieceļošanas un uzturēšanās nosacījumiem, tostarp par trešo valstu valstspiederīgo, uz kuriem attiecas šī direktīva, un attiecīgā gadījumā arī viņu ģimenes locekļu tiesībām, pienākumiem un

[25] Skat. spriedumu, 2015. gada 16. jūlijs, *Singh* u.c. (C-218/14, EU:C:2015:476, 75. punkts).

[26] Skat. spriedumu, 2006. gada 23. marts, Komisija/Beļģija (C-408/03, EU:C:2006:192, 47. punkts).

procesuālajām garantijām". Turklāt minētās direktīvas 20. panta 4. punktā ir noteikts, ka "jebkurā lēmumā noraidīt pieteikumu ņem vērā attiecīgās lietas konkrētos apstākļus un ievēro proporcionalitātes principu".

63. Manuprāt, no šīm dažādajām tiesību normām izriet – ja vien nav pierādījumu par šajā instrumentā paredzētās procedūras ļaunprātīgu vai nepareizu izmantošanu, tas, ka pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis nekonsekventus paziņojumus, kompetentajām valsts iestādēm jāuzskata par norādi, ka pieteikuma iesniedzēja lietā esošā informācija ir nepilnīga un tāpēc rodas Direktīvas 2016/801 34. panta 3. punktā paredzētais pienākums informēt pieteikuma iesniedzēju par nekonsekvenci un sniegt viņam saprātīgu iespēju paskaidrot situāciju. Lēmums noraidīt pieteikumu, nesniedzot šādu iespēju, manuprāt, neatbilst samērīguma principam un tādējādi pārkāpj minētās direktīvas 20. panta 4. punktu.

64. Piekrītu arī iesniedzējtiesai, ka gadījumā, ja pieteikuma iesniedzējs pieteikuma iesniegšanas brīdī vai pirms tam nav informēts par to, ka jebkāda nekonsekvence paziņojumos par viņa rīcībā esošo līdzekļu raksturu, it īpaši par to, kā tie iegūti un to pastāvīgo raksturu, var novest pie tā, ka viņa pieteikums tiek noraidīts, tad, noraidot pieteikumu uz šāda pamata, bez iespējas paskaidrot savu situāciju, tiek pārkāpts ne tikai Direktīvas 2016/801 35. pants, bet arī attiecīgās direktīvas 2. apsvērumā minētie tiesiskās drošības un pārskatāmības principi. Proti, pieteikums tiktu noraidīts tāda iemesla dēļ, kas nav skaidri paredzēts Direktīvā 2016/801 un par ko pieteikuma iesniedzējam nav zināms.

65. No tā izriet, ka tāda prasība kā *Kúria* (Augstākā tiesa) izvirzītā, saskaņā ar kuru uzturēšanās atļaujas piešķiršana atbilstoši Direktīvai 2016/801 ir atkarīga no tā, vai pieteikuma iesniedzējs ir sniedzis konsekventus paziņojumus par attiecīgajiem elementiem, nav saderīga ar Savienības tiesībām.

C. Par to, vai ir nozīme apstāklim, ka strīdīgās prasības ir izlēmusi augstākā valsts tiesa savā judikatūrā, nevis tās ir izlemtas valsts tiesību aktos, kas attiecas uz uzturēšanās atļaujām (otrais jautājums)

66. Atliek vien kliedēt iesniedzējtiesas šaubas par to, vai apstāklis, ka strīdīgās prasības ir noteiktas augstākās valsts tiesas *Kúria* (Augstākā tiesa) judikatūrā, nevis valsts tiesību aktos, kas attiecas uz uzturēšanās atļaujām, ietekmē to saderību ar Savienības tiesībām.

67. Manuprāt, tā kā no iepriekšējās iedaļas skaidri izriet, ka šīs prasības pašas par sevi nav saderīgas ar Savienības tiesībām, Tiesai spriedumā šis jautājums nav jāizskata. Katrā ziņā jāatgādina, ka atbilstoši Tiesas pastāvīgajai judikatūrai, lai gan direktīvas transponēšana valsts tiesībās obligāti neprasa, lai tās noteikumi tiktu atkārtoti precīzi tādos pašos vārdos konkrētā, īpašā tiesību normā un ka var būt pietiekami ar vispārēju tiesisko kontekstu, tomēr tiesiskajam kontekstam jābūt pietiekami skaidram un precīzam, lai attiecīgās puses būtu pilnībā informētas par savām tiesībām un vajadzības gadījumā varētu uz tām atsaukties valsts tiesās [27]. Iepriekš Tiesa jau ir lēmusi, ka prasības, kas noteiktas tikai valstu tiesu judikatūrā, var neatbilst šim slieksnim [28].

[27] Skat. spriedumu, 2010. gada 28. janvāris, Komisija/Īrija (C-456/08, EU:C:2010:46, 65. punkts un tajā minētā judikatūra).

[28] Turpat (64. un 65. punkts). Skat. arī spriedumu, 2004. gada 1. jūlijs, Komisija/Francija (C-311/03, EU:C:2004:405, 5. un 6. punkts).

68. Turklāt attiecībā uz to, ka šajā lietā prasības ir noteiktas tiesas – *Kúria* (Augstākā tiesa), kas ir valsts augstākā tiesa, – judikatūrā, atgādināšu, ka ar Savienības tiesību pārākuma principu tiek nostiprināts Savienības tiesību pārākums pār dalībvalstu tiesībām. No attiecīgā principa izriet – tas, ka dalībvalsts atsaucas uz valsts tiesību normām, pat ja tām ir konstitucionāls rangs, nedrīkst apdraudēt Savienības tiesību vienotību un efektivitāti [29].

69. Tādējādi piekrītu Komisijai – tas, ka dalībvalsts augstākā tiesa ir noteikusi konkrētu valsts tiesību normu, nevar ietekmēt tā saderības ar Savienības tiesībām vērtējumu. Strīdīgās valsts tiesību normas vai prasības izcelsmei šajā vērtējumā nav nozīmes. Tātad šajā lietā apstāklis, ka strīdīgās prasības ir noteikusi *Kúria* (Augstākā tiesa), nevar ietekmēt Tiesas atbildi uz pirmo un trešo jautājumu.

V. Secinājumi

70. Ievērojot visus iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Fővárosi Törvényszék* (Galvaspilsētas Budapeštas tiesa, Ungārija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt šādi:

Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas (ES) 2016/801 (2016. gada 11. maijs) par nosacījumiem attiecībā uz trešo valstu valstspiederīgo ieceļošanu un uzturēšanos pētniecības, studiju, stažēšanās, brīvprātīga darba, skolēnu apmaiņas programmu vai izglītības projektu un viesaukles darba nolūkā 7. panta 1. punkta e) apakšpunkts

jāinterpretē tādējādi, ka jēdziens "pietiekami līdzekļi" neļauj dalībvalstīm ieviest prasību, kas paredz, ka uzturēšanās atļauja saskaņā ar minēto direktīvu tiek piešķirta ar nosacījumu, ka līdzekļus no trešās personas, kura valsts tiesību izpratnē nav "ģimenes loceklis", pieteikuma iesniedzējs ir saņēmis pastāvīgi, proti, kā dāvinājumu, nevis aizdevumu, un ar iespēju ar tiem rīkoties kā ar saviem bez jebkādiem ierobežojumiem tā, ka tie faktiski veido daļu no viņa paša ienākumiem vai aktīviem. Tāpat šī tiesību norma neļauj dalībvalstīm atteikties piešķirt uzturēšanās atļauju saskaņā ar minēto direktīvu tikai tādēļ, ka pieteikuma iesniedzēja paziņojumi par viņa rīcībā esošo līdzekļu raksturu, it īpaši par to, kā tie iegūti un to pastāvīgo raksturu, nav bijuši konsekventi visā procedūras laikā, ja viņam nav sniegta iespēja paskaidrot šos elementus, kā arī viņš nav informēts par to, ka viņa pieteikums uz šī pamata varētu tikt noraidīts. Tam, ka šīs prasības noteikusi valsts augstākā tiesa, šajā ziņā nav nozīmes.

[29] Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2024. gada 11. janvāris, *Global Ink Trade* (C-537/22, EU:C:2024:6, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).